

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **D. P.**, zast. obecným zmocněncem L. L. a Mgr. Jiřím Douskem, advokátem se sídlem 8. března 21/13, Liberec, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 7. 2022, č. j. 11 A 28/2022 – 32,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 7. 2022, č. j. 11 A 28/2022 – 32, **se zrušuje ve výroku II.** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** městskému soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Předmětem projednávané věci je ustanovení zástupce v řízení před krajským (městským) soudem na žádost žalobce, který je již zastoupen obecným zmocněncem.

[2] Žalobce podal prostřednictvím obecného zmocněnce (svého otce) u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, který spatřoval ve vyřízení jeho stížnosti ohledně výkonu trestu žalovaným. Z důvodu nedostatku finančních prostředků požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Městský soud shora uvedeným usnesením výrokem I. žalobce osvobodil od soudních poplatků a výrokem II. mu ustanovil zástupce Mgr. Jiřího Douska, advokáta se sídlem 8. března 21/13, Liberec. Závěrem s odkazem na § 35 odst. 9 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), konstatoval, že právní mocí usnesení zanikne zastoupení obecnému zmocněnci žalobce.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) prostřednictvím svého obecného zmocněnce napadá výše označené usnesení městského soudu kasační stížností a žádá jeho zrušení ve výroku o ustanovení advokáta.

[5] Zmocněnec má za to, že městský soud mu s odkazem na § 35 odst. 9 s. ř. s. znemožnil, aby jako rodič mohl hájit svého nemocného syna, a že ustanovený advokát bude dělat vše v neprospěch stěžovatele a bude zakrývat organizovanou činnost státu spočívající v neposkytování dostatečné zdravotní péče stěžovateli a v nelidském zacházení s ním ve výkonu trestu. Zmocněnec nebude mít žádnou možnost hájit svého syna, advokát nemá povinnost poslouchat jeho pokyny. V postupu městského soudu proto spatřuje úmyslné jednání znemožnit spravedlivý proces stěžovateli a zakrývat tak skutečnosti prokazující mučení a nelidské zacházení ve věznici a neposkytování zdravotní péče stěžovateli.

[6] Zmocněnec na závěr požádal Nejvyšší správní soud (dále také „NSS“), aby stěžovateli přidělil advokáta z blízkého okolí bydliště zmocněnce a tomuto advokátovi přikázal poslouchat pokyny zmocněnce.

[7] Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje proti procesnímu usnesení, které se dotýká výlučně stěžovatele, Nejvyšší správní soud žalovaného k vyjádření nevyžýval.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a z důvodů, které zákon připouští (§ 102 a násl. s. ř. s.). Stěžovatel nemusí být zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), neboť kasační stížnost směřuje proti procesnímu usnesení, kterým se řízení nekončí [srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, odst. 29]. Nejvyšší správní soud poté přistoupil k přezkumu usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost je důvodná.

[10] Podle § 35 odst. 9, věty první, s. ř. s. *v téže věci může mít účastník jen jednoho zástupce.*

[11] Podle § 35 odst. 10, věty před středníkem, s. ř. s. *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*

[12] Nejvyšší správní soud již dříve ve své judikatuře konstatoval, že § 35 odst. 10 s. ř. s. implicitně předpokládá, že ten, komu je zástupce ustanovován, zástupce nemá. Právní úprava tak vylučuje, aby byl zástupce ustanoven účastníkovi řízení, který již zástupce má na základě plné moci (srov. např. rozsudek NSS ze dne 31. 3. 2009, č. j. 3 Ads 21/2009 - 37, nebo usnesení NSS ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Azs 24/2011 - 47, a novější ze dne 9. 12. 2019, č. j. 5 Azs 419/2019 - 28, odst. [6]).

pokračování

[13] V projednávané věci proto městský soud nemohl stěžovateli ustanovit zástupce, pokud již zástupce měl na základě plné moci a toto zastoupení nezaniklo. Vyhověli-li městský soud návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů, neoprávněně znemožnil obecnému zmocněnci stěžovatele, aby stěžovatele na základě projevené vůle nadále zastupoval a hájil jeho zájmy. Ustanovení zástupce není za daných okolností možné, kasační námitka je důvodná, a proto Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení v té části, kterou byl stěžovateli ustanoven nový zástupce.

[14] Městský soud má současně ve vztahu k účastníkům řízení poučovací povinnost v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu (§ 36 odst. 1 s. ř. s.). Tato povinnost soudu má svůj ústavní základ v čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod a jejím smyslem je především to, aby si byl účastník vědom svého procesního postavení, svých procesních práv a povinností a právních následků toho, co činí nebo naopak nečiní. Ve vztahu k možnosti ustanovení zástupce z řad advokátů Nejvyšší správní soud již dříve judikoval, že správní soud musí účastníka poučit, pokud okolnosti nasvědčují, že by účastník mohl bez tohoto ustanovení utrpět újmu (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 7. 2005, č. j. 1 Azs 289/2004 - 77, obdobně novější ze dne 21. 1. 2021, č. j. 8 Afs 93/2020 - 60, odst. [24]).

[15] V této souvislosti Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatel i jeho obecný zmocněnec jsou zjevně právními laiky a ze spisu městského soudu dokonce vyplývá, že v současné době probíhá u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou řízení o omezení svéprávnosti stěžovatele (č. l. 13 a 26 spisu městského soudu). Městský soud při ustanovování zástupce z řad advokátů rovněž konstatoval, že jde o složitou věc, která se může dotýkat jeho základních práv a životních potřeb, a stěžovatel není schopen se ve věci sám orientovat a efektivně hájit svá práva.

[16] V dalším řízení proto městský soud nejdříve stěžovatele spolu s jeho obecným zmocněncem poučí o nemožnosti ustanovení zástupce s ohledem na existenci zastoupení obecným zmocněncem a následně o návrhu stěžovatele znovu rozhodne.

[17] Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasačními námitkami směřujícími vůči osobě ustanoveného advokáta se s ohledem na zrušení jeho ustanovení nezabýval. K požadavkům na ustanovení jiného advokáta pro řízení před městským soudem a příkázání mu poslouchat pokyny obecného zmocněnce stěžovatele zdejší soud pouze stručně uvádí, že by jim bez ohledu na výše uvedené nemohl vyhovět, neboť nemůže nahrazovat rozhodování městského soudu.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto usnesení městského soudu ve výroku II. zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu zde uvedeným (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[19] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud nerozhodoval, jelikož o nich přísluší rozhodnout městskému soudu podle výsledku řízení ve věci samé v rozhodnutí, jímž se toto řízení končí (§ 61 odst. 1 s. ř. s.; srov. již citované usnesení rozšířeného senátu č. j. 1 As 196/2014 - 19, nebo novější rozsudek NSS ze dne 20. 1. 2022, č. j. 9 As 225/2021 - 19, odst. [27]).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. září 2022

JUDr. Radan Malík
předseda senátu